

Стаття 36 проекту Закону присвячена академічній доброчесності.

Академічна доброчесність — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

1. **академічний плагіат** — оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства; формою академічного плагіату є самоплагіат, що полягає у відтворенні без посилання на джерело інформації власних раніше опублікованих текстів;
2. **фабрикація** — фальсифікація результатів досліджень, посилань, або будь-яких інших даних, що стосуються освітнього процесу;
3. **обман** — надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;
4. **списування** — використання без відповідного дозволу зовнішніх джерел інформації під час оцінювання результатів навчання;
5. **хабарництво** — надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна чи послуг матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної вигоди в освітньому процесі.

За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження навчального курсу;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту).

За порушення принципів академічної доброчесності визначених у статті 36 пропонується запровадити академічну відповідальність. На думку Головного науково-експертного управління Верховної Ради України, запропоноване у частині 5, 6, 7 статті 36 проекту поняття академічної відповідальності є некоректним. Адже, Основний Закон держави чітко визначив види юридичної відповідальності, до яких належать - цивільно-правова, кримінальна, адміністративна та дисциплінарна відповідальності, згідно з пунктом 22 частини 1 статті 92 Конституції України. Крім того, за змістом положень статті 36 проекту, академічна відповідальність по суті є адміністративною відповідальністю, яка за наявності достатніх підстав, повинна накладатись відповідним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Приміром, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року «Про порядок присудження наукових ступенів», центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки, може позбавляти осіб, яким присуджено наукові ступені, цих ступенів на підставі рішень спеціалізованих вчених рад, де проводився захист дисертацій.

Експерти Головного науково-експертного управління Верховної Ради України вважають, що безпосередні підстави, види підстав, порядок притягнення до відповідальності та накладання стягнень за певні правопорушення у галузі освіти не є предметом правового регулювання означеного Закону.

Крім того, експерти звертають увагу на термінологічну неузгодженість положень статті 36 проекту з чинним законодавством. Зокрема, запропоноване пунктом 5 частини 4 статті 36 визначення «хабарництво» відсутнє у чинному законодавстві та замінено на поняття «отримання неправомірної вигоди», закріпленого в статті 364 Кримінального кодексу України. Так само, запропоноване у пункті 1 частини 4 статті 36 поняття академічного плагіату, потребує узгодженості з визначенням терміну плагіат, закріпленого у пункті в) частини 1 статті 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права».